

Hogyan fejleszthető a Hazafiság Iskolája program?

A pákozdi nemzeti emlékhelyen készített vizsgálatok tapasztalatai

A pákozdi Katonai Emlépark egy igazi kuriózumnak számító nemzeti emlékhely hazánkban, ahol az érdeklődők az 1848-as szabadságharc eseményeitől egészen napjainkig megismerhetik Magyarország hadtörténetét. Az elmúlt 168 év jelentős eseményei öt állandó kiállítás keretében tekinthetők meg. Az állandó kiállítások között

helyet kap az 1848. szeptember 29-es pákozdi-sukorói csata emlékműve, a „136 év” elnevezésű tárlat, mely a magyar honvédek életét mutatja be az általános hadkötelezettség időszakában, a XX. századi háborúk emlékpontja, a „Misszió” – Magyarok a békefenntartásban kiállítás, valamint betekintést nyerhetünk a 21. századi hadviselésbe

a Napjaink hadserege és a NATO tájékoztató ponton.

A kiállítások mellett számtalan program várja a vendégeket, melyek között minden korosztály megtalálhatja a neki tetsző elfoglaltságot. Ilyenek például a honvédelmi, hadtörténeti ismertető, vetélkedők vagy a különböző akadályversenyek.

Röviden a Hazafiság Iskolája programról

A Hazafiság Iskolája egy olyan, iskolai közösségeknek szóló pedagógiai program, mely a Köznevelési törvény és a Nemzeti Alaptanterv szerinti hazafias nevelést támogató, a tanintézmények egyéni igényeihez igazított kezdeményezés. A program öt éve sikeresen működik. Az elmúlt években több mint tizenötezer diák látogatott el a pákozdi Nemzeti Emlékhelyre.

A Hazafiság Iskolájának sikere vélhetően abban keresendő, hogy az állandó kiállítási területek bemutatásához kapcsolódó foglalkozásokat interaktív elemek egészítik

ki, melyek lehetőséget biztosítanak a tartalmi részek hangsúlyozására, a kapcsolódó gyakorlati elemek kipróbálására, a közösségi tevékenységekre, az egyéni és osztályszintű megmérettetésekre és az élményszint fokozására.

A tanulók több különböző helyszínen, körülbelül 20 perces foglalkozásokon, a kiállítások anyagain, a foglalkozásvezetők előadásain keresztül, valamint irányított beszélgetéseken át jutnak tantárgyi ismereteiket bővítő információkhoz, sőt a foglalkozások keretében arra is lehetősége van a fiataloknak, hogy egyéni felfedezéseket tegyenek, és saját, kézzelfogható tapasztalatokat is gyűjtsenek. Az interaktív elemeken keresztül szerzett ismeretek és benyomások nagyban hozzájárulhatnak a résztvevők hazafias érzéseinek elmélyüléséhez.

A programon a Z generáció tagjai vesznek részt. Ők azok a fiatalok, akik 1995-2010 között születtek. Ennek a generációnak az egyik legfontosabb jellemzője, hogy tagjai igazi digitális bennszülöttek, akik már akkor is tudják használni a technológiai eszközöket, amikor még beszélni is alig tudnak. A Z generáció tagjai idejük jelentős részét online töltik, a közösségi oldalakon chatelnek és barátkoznak (Tari, 2011). Már az előtte lévő Y generációnál, vagyis az 1980-1994 között születetteknél is megfigyelhető, hogy a hagyományos, poroszos oktatási formákat elutasítják, igénylik az interaktivitást, a sokszínűséget, a technikai eszközök használatát (Szarka, 2011).

Az online tér komoly viselkedési és személyiségbeli módosulásokat indít el, így szinte minden máshogy működik, mint korábban: a figyelem, az egyfókuszú koncentráció, a társas viselkedés (Tari, 2011). Az idegrendszerük igényli a gyors tempót, a szinte sokkoló hirtelenséggel megjelenő váltáso-

kat. Lecsökkent az az időtartam, ameddig a diákok képesek egyazon dologra koncentrálni. Az elvont gondolkodással szemben a képen való gondolkodás kerül előtérbe. Ennek magyarázata lehet maga a digitális kor, vagyis a felgyorsult világ, és a technikai-technológiai újdonságok szüntelen megjelenése. (Bertók és Bácsi, 2015)

A Hazafiság Iskolája több korosztály számára is nagyszerű tanulási és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít. A program az általános iskola első osztályától kezdve egészen a középiskola végzős tagozatáig várja a diákokat.

A felmérés eredményei

Munkám során azt vizsgáltam, hogy a Hazafiság Iskolájának résztvevői mennyire voltak elégedettek az egyes programokkal és programelemekkel. A vizsgálódást azzal a céllal készítettem el, hogy az eredmények révén javaslatokat tehessek a KEMPP (Katonai Emlékpark Pákozd) számára arra vonatkozóan, hogy miként tehetnék még érdekesebbé és hatékonyabbá a hazafias, honvédelmi nevelést.

Vizsgálatom során mind a diákokat, mind pedig az őket kísérő pedagógusokat megkérdeztem egy nyitott és zárt kérdéseket tartalmazó kérdőív segítségével. A két kérdőív között a legnagyobb különbség a nyitott és zárt kérdések számában volt. A pedagógusok több nyitott kérdéssel találkozhattak a

kérdőív kitöltése során. A kérdőívet 109 iskolás töltötte ki. A nemek aránya szinte megegyező volt a válaszadók körében.

Mind a tanárok, mind pedig a diákok az ötfokozatú Likert skála mentén, több szempontot vizsgálva értékelték a Hazafiság Iskoláját. Alapvetően elmondható, hogy a megkérdezettek pozitív véleményt formáltak a programmal kapcsolatban, bár a tanárok magasabb pontszámokkal illették a Hazafiság Iskoláját, mint a diákok. A fiatalok elsősorban érthetőnek (4,54) találták a programot, a pedagógusok pedig leginkább hasznosnak tartották (4,96) azt.

Az első és második táblázatban a diákok és a tanárok Hazafiság Iskolájával kapcsolatos véleményének átlagolt eredménye látható.

Az adatfelvétel eredményei alapján elmondható, hogy a résztvevők elégedettek a Hazafiság Iskolájával. A válaszadók 91%-ának tetszett a program (60%: tetszett, 31%: nagyon tetszett). Csupán a megkérdezettek 7%-a volt közömbös a program iránt, a negatív vélemények száma pedig elenyésző volt. A tanulók túlnyomó többsége (88%) érdekesnek találta az egész programot, viszont a válaszokból az is kiderült, hogy a diákok majdnem negyede (21%) nehéznek vélte a Hazafiság Iskoláját.

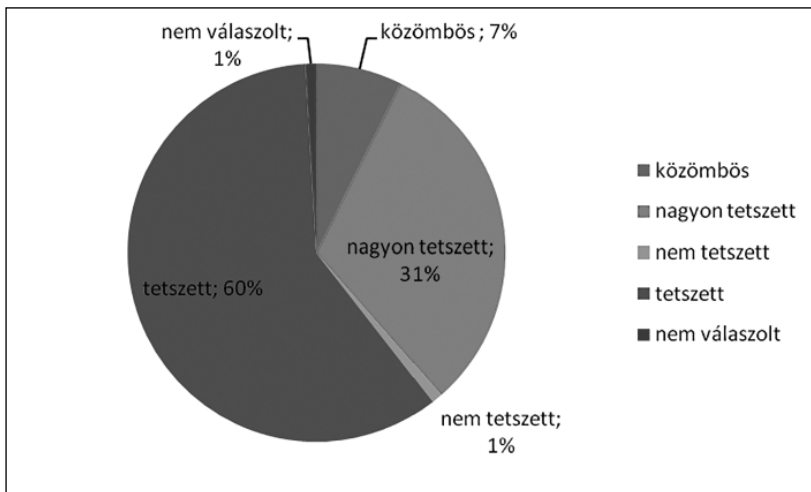
A pedagógusok és a megkérdezett diákok véleménye bizonyos esetekben eltért egymástól. Jellemzően a tanárok véleménye kis mértékben pozitívabb volt, mint a diá-

A tanulók szerint a Hazafiság Iskolája (átlag)

hasznos	sok új információt közöl	történelem órán hasznosítható	érthető	hasonló programon részvétel	leköti a figyelmet
4,40	4,06	4,24	4,54	4,15	4,17

A tanárok szerint a Hazafiság Iskolája (átlag)

hasznos	sok új információt közöl	történelem órán hasznosítható	érthető	hasonló programon részvétel	leköti a figyelmet
4,96	4,92	4,85	4,85	4,92	4,92

A Hazafiság Iskolájának megítélése a diákok által

koké. Jól mutatja például ezt, hogy a megkérdezett pedagógusok 85 %-a vélte úgy, hogy a gyerekeknek nagyon tetszett a Hazafiság Iskolája, 15 %-uk szerint pedig tetszett nekik a program.

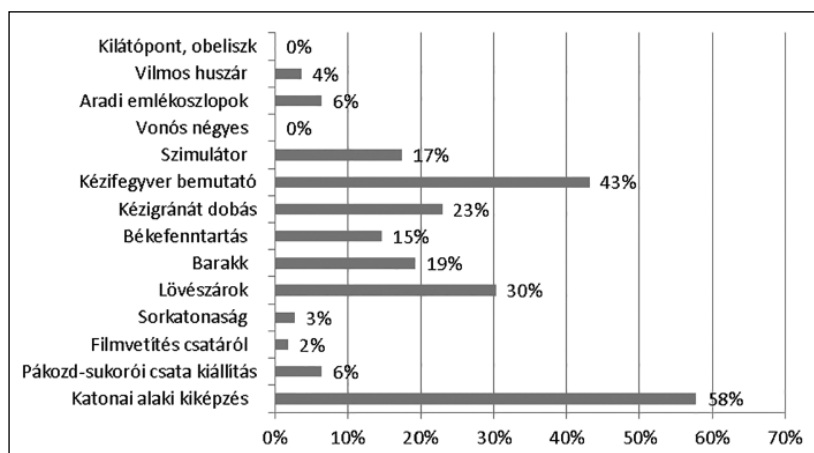
A tanárok az interaktivitást, kézbeadott katonai eszközöket, tárgyakat és a sokszínűséget említették ki, mint a program legpozitívabb jellemzőit. Ezekon kívül nagy volt a válaszadók megelégedettsége a szervezéssel kapcsolatban, hitelesnek tartották a Hazafiság Iskoláját és többen kiemelték a foglalkozásvezetők segítőkészségét, valamint gyermekbarát hozzáállásukat.

A megkérdezett pedagógusok úgy vélték, hogy a diákok számára a legvonzóbb programelem a kézfegyver bemutató, a lövészárók és a pákozdsukorói csata emlék-

kiállítás volt. Ezzel szemben az iskolásoknak legjobban a katonai alaki kiképzés (58%) tetszett, mert a programban egyszerre volt jelen a fegyelmezettség és a szórakoztató elemek, valamint korábban a diákoknak nem volt még részük ilyen élményben, illetve ez a programelem lehetőséget adott arra is, hogy a résztvevők bepillantást nyerhessenek a katonák életének egy részébe.

A Hazafiság Iskolájának legnépszerűbb programjai

A gyerekek legkevésbé a pákozdsukorói csatáról szóló filmvetítést élvezték. Véleményüket azzal indokolták, hogy unalmasnak és személytelennek találták a programot. Továbbá a sorkatonaság története sem nyerte el a válaszadók tetszését, mivel ezt szintén unalmasnak és hosszúnak tartották.

A Hazafiság Iskolájának legnépszerűbb programjai

Az adatfelvétel során azt is szerettem volna megtudni, hogy a pedagógusok és a diákok megítélése szerint a Hazafiság Iskolája milyen kompetenciákat fejleszt.

A résztvevők szerint a program leginkább a figyelmüket fejlesztette (42%-uk szerint). A megkérdezettek továbbá úgy gondolták, hogy a legkevésbé tanulási kedvükre volt hatással a program, a többi kompetencia fejlesztése pedig véleményük szerint annyira nem volt kiemelkedő, bár a gyerekek egy része megemlítette még a türeklépességük és katonai tudásuk fejlődését. A tanárok véleménye markánsabb és egységesebb volt abban a tekintetben, hogy milyen képességeket fejleszt a program. A legtöbben úgy gondolták, hogy a Hazafiság Iskolája leginkább a képzelőerőt fejleszti, de nagy hatással van a diákok egymással való együttműködésére és segíthet a figyelemfejlesztésben is

Munkám során azt is vizsgáltam, hogy a Hazafiság Iskolájában szerzett élmények hatással vannak-e a pályaválasztás előtt álló fiatalok katonasággal kapcsolatos attitűdjére.

A válaszadók 14 %-a nyilatkozott úgy, hogy szeretne katona lenni. A megkérdezettek többsége (51%) viszont nem választaná ezt a hivatást. Azok közül, akik a katonai pálya iránt érdeklődnek, a legtöbben azért választanák ezt a foglalkozást, mert katonaként fegyelmet és figyelmet tanulhatnak, illetve izgalmasnak vélik a szolgálatot. Azok, akik számára nem vonzó a katonaság, azzal indokolták válaszukat, hogy más pálya iránt érdeklődnek vagy nem tetszik nekik a katonák élete, illetve félnék az ezzel együtt járó feladatoktól és élelgykörűl. A válaszadók majdnem 30%-a még nem gondolkodott azon, hogy szeretne-e katona lenni, így az ő véleményük mind pozitív mind negatív

irányba befolyásolható a katonai pálya iránt.

A vélemények és tapasztalatok egyik elsődleges forrása a család és rokonság. Így arra is kíváncsi voltam, hogy első kézből szerezték-e a katonasággal kapcsolatos információikat a válaszadók. A megkérdezett diákok majnem 40%-ának van, vagy volt a rokonságában katona, 51% -nak viszont nem voltak első kézből szerzett információi a katonasággal kapcsolatban, mert a családjukban senki nem rendelkezik ilyen tapasztalatokkal.

A megkérdezettek megoszlása az alapján, hogy kinek volt katona a családjában

A katona rokonsággal rendelkező válaszadók 47%-ának az édesapja teljesített szolgálatot, de a válaszadók egy részének több családtagja is tagja volt korábban a katonaságnak.

Katona rokonok a családban

katona rokon	
apa	47%
nagyapa	18%
dédapa	8%
több férfirokon	18%
egyéb férfirokon	8%

Ugyanakkor a kutatás alapján az is megállapítható, hogy a család katonai háttere nem befolyásolja a diákok pályaválasztását. Azon diákok közül, akik szimpatizálnak a katonasággal, csupán egy személy említette indokként, hogy családjától való információkra alapozza a jelenlegi álláspontját.

Tapasztalatok és fejlesztési lehetőségek

A tanulmányom zárásaként röviden összegezném a felmérés tanulságait, vagyis azt, hogy a Z

generáció figyelmét hogyan lehet felkelteni és fenntartani, valamint, hogy mi érdekes a számukra. Az Z generáció tagjai számára kiemelten fontos a személyes példamutatás és maga a személyes kontaktus. Ezek a fiatalok mindenképpen igénylik az interaktív kommunikációt, vagyis a kérdezés és a párbeszéd lehetőségét. A felmérésben részt vevők kiemelték a számukra érdekes foglalkozásvezetőket. A diákok egyes helyszínekről alkotott véleményét befolyásolta a foglalkozást vezető személy és az előadásmódja.

A diákok az interaktív foglalkozásokat jobban kedvelik, mint az előadásokat, szeretik megfogni, kipróbálni az egyes használati eszközöket és így szereznek tapasztalati élményt. Azokat a foglalkozásokat, amelyek interaktív elemekkel voltak megfűszerezve sokkal több diák kedvelte (pl: lövészárók, alaki kiképzés) és kevésbé kedvelték az olyan előadásokat ahol csak passzív résztvevőként lehettek jelen. A Z generációs fiatalok számára a saját tapasztalat szerzése kiemelten fontos. A személyesen átélhető, megtapasztalható, kipróbálható dolgok kötik le a figyelmüket és azok nyerik el tetszésüket is. A Z generációs fiatalok igénylik az új információkat. Szívesen ismernek meg új dolgokat, érdekességeket

(nagyon gyakran szerepelt válaszként „érdekes”, „sok új információ” arra a kérdésre, hogy miért kedvelnek egy foglalkozást)

A megkérdezett diákok mind a humort, mind pedig a fegyelmességet preferálták, akár a kettőt egyszerre is.

A Hazafiság Iskolája továbbfejlesztésénél ezeket a szempontokat figyelembe véve a frontális oktatást, vagyis az előadásokat további interaktív élményekkel lehetne egészíteni azon programok esetén, ahol ezek az elemek eddig hiányoztak. Ezen kívül olyan személyeket is be lehetne vonni a programba, mint foglalkozásvezető, akik személyes tapasztalataikat, saját történetüket tudnák megosztani a résztvevőkkel. Az elkészült, feldolgozott felmérés alapján megállapítható, hogy a Hazafiság Iskolája a KEMPP által meghatározott célját sikeresen teljesíteni tudja, hiszen a program keretein belül megvalósul az a fajta értékátadás, ami a résztvevők hazához, honvédelemhez kapcsolódó attitűdjét pozitív irányba elmozdíthatja.

Felhasznált irodalom

- Bertók R., Bácsi Zs. (2015): Az egyén válságának rétegei a 21. században. <http://www.letunk.rs/szornyeket-nevelunk/>
- Greenfield, S. (2009) *Identitás a XXI. században*. HVG Könyvek, Budapest
- Tari A. (2011): *Z generáció*. Tericum kiadó, Budapest
- Szarka D. (2011) *Z generáció – a jövő munkavállalói*. <http://www.hrportal.hu/hr/z-generacio-a-jovo-munkavallaloi-20111102.html>

PINTÉR NIKOLETT pszichológus, munka- és szervezet szakpszichológus jelölt, jelenleg a Katonai Emlékpark Pákozd kulturális közfoglalkoztatott munkatársa.